

เทศน์อบรมฆราวาส ณ วัดชัยมงคล อ.บ้านแพ้ว จ.นครพนม
เมื่อวันที่ ๒๑ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๓๙

กุสลาให้ตัวเอง

วันนี้ได้พาพี่น้องญาติโยมทั้งหลายมาทอดกฐินที่วัดชัยมงคลและวัดถ้ำยา รวมเป็น ๒ กองด้วยกัน รู้สึกว่าพี่น้องทั้งหลายมากันเป็นจำนวนมาก ปกติหลวงตาไม่ได้บอกกล่าวที่ไหนเรื่องการบุญการกุศลว่าจะมาทอดเอาเลยที่เดียวแล้วก็กลับ แต่ครั้นมาถึงแล้วรู้สึกว่าพี่น้องทั้งหลายมาจากที่ต่าง ๆ ไกลแสนไกลก็มี เช่น กรุงเทพฯมาจำนวนมากมาทอดกฐินวันนี้

วันนี้ท่านสวดมนต์เป็นสิริมงคลแก่งานกฐินของเราเสร็จเรียบร้อยแล้ว หลวงตาก็พูดธรรมะต้อนรับพี่น้องทั้งหลายที่มาจากทั้งทางไกลและทางไกลได้ยินได้ฟัง เพื่อเป็นเครื่องระลึกในธรรมทั้งหลายซึ่งเป็นของหายาก พระพุทธเจ้าท่านแสดงไว้ว่า กิจจํสทฺธมฺมสฺสวณฺํ การจะได้ยินได้ฟังธรรมแต่ละครั้งละคราวนี้เป็นของหายาก เป็นของที่เกิดได้ยาก นั้นหมายถึงว่าพระพุทธเจ้าแต่ละพระองค์จะมาตรัสรู้ในโลกนี้รู้สึกว่ายากแสนยาก

เพราะการสร้างบารมีเพื่อความเป็นพระพุทธเจ้านั้นยากมหายาก บางองค์สร้างถึง ๑๖ อสงไขย กำไรเรียกว่าแสนมหากัป นี่เป็นประเภทที่เยี่ยม ประเภทที่สอง ๘ อสงไขยแสนมหากัป นี่เป็นประเภทที่สอง ประเภทที่สาม ๔ อสงไขยแสนมหากัป จึงจะเต็มสมบูรณ์ตามขั้นนั้น ๆ แล้วได้ตรัสรู้ธรรมเป็นศาสดาสอนโลกขึ้นมา เราทั้งหลายเกิดมาไม่รู้กี่ครั้งกี่หน ไม่ได้พบพระพุทธศาสนา ไม่ได้ยินได้ฟังเสียงธรรมเสียงธรรมเสียมากต่อมาก แม้แต่พุทธศาสนามีอยู่ในโลกของเรา ผู้ที่ไม่เคยได้ยินเสียงธรรมเสียงธรรมเลยก็มีมากที่สุด

เพราะฉะนั้นการที่จะได้ยินได้ฟังธรรมนี้จึงเป็นของยาก เกิดมาก็ครั้งก็หนก็ภพก็ชาติ ก็เกิดโดนไปเป็นสัตว์เดรัจฉาน เป็นสัตว์นรกเป็นเปรตเป็นอสุรกายเสียมากต่อมาก ไม่ได้มาเกิดพบเห็นพระพุทธศาสนาได้ยินได้ฟัง และได้บำเพ็ญคุณงามความดีมีจำนวนไม่น้อย

เพราะฉะนั้นเราทั้งหลายได้เกิดมาพบพระพุทธศาสนาด้วย ใต้น้ำถือและปฏิบัติตามพระพุทธศาสนาด้วย จึงเป็นบุญลาภของพวกเราทั้งหลาย อย่าได้พากันประมาทนอนใจตื่นโลกตื่นสงสาร ตื่นดินฟ้าอากาศไม่เกิดประโยชน์อะไร เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นของมีมาตั้งเดิมแต่กัปไหนก็ลืมนึกแล้ว ส่วนเสียงธรรมเสียงธรรมนี้จะมีเป็นบางกาลบาง

เวลา ถ้าพระพุทธเจ้าไม่ได้มาตรัสรู้เสียงธรรมก็ไม่ปรากฏ โลกก็มีแต่โลกกิเลส ว่างเปล่าจากศีลจากธรรมเสียทั้งสิ้น มีแต่กิเลสเต็มบ้านเต็มเมืองเต็มโลกเต็มสงสาร นี่ได้มาพบพระพุทธศาสนาจึงเป็นบุญลาภของพวกเรา ให้พากันสร้างคุณงามความดีเสียตั้งแต่นี้ สำหรับเป็นคุณสมบัติของใจ

ใจเป็นของไม่ตาย โลกธาตุอันนี้มีเกิดกับตายเป็นของคู่กันมาตั้งแต่เดิม ไม่มีคำว่าสูญ คำว่าสัตว์ตายแล้วสูญนั้นไม่มีเลย คำว่าสัตว์ตายแล้วเกิดนั้นเปลี่ยนโลกธาตุ ไม่ว่าเขาว่าเรา ไม่ว่าใคร ๆ ก็ตามตายแล้วเกิด เกิดแล้วตาย หมุนไปด้วยอำนาจของกิเลส ตัณหาพาให้เกิดให้ตาย ไม่ได้พาให้สูญ กิเลสตัณหาไม่ได้พาให้สัตว์โลกสูญ เพราะมันไม่มีนาгин นาสถานที่ทำงานสถานที่หาอยู่หากินหาผลประโยชน์ของกิเลส นั่นคือจิตวิญญาณของสัตว์ อาศัยอยู่บนจิตวิญญาณของสัตว์นั้นแหละ ให้สัตว์ทั้งหลายได้สร้างบาปสร้างกรรม สร้างสิ่งนรกจกเปรตทั้งหลายเต็มอยู่หัวใจสัตว์ มีล้วนแล้วตั้งแต่กิเลสพาให้สร้างทั้งนั้น นี่เป็นผลประโยชน์ของมัน

ถ้าสัตว์ตายแล้วสูญ ก็ไม่มีใครจะมาสร้างสิ่งเหล่านี้ให้เป็นผลเป็นประโยชน์แก่กิเลส กิเลสจึงไม่ยอมให้สูญ จิตใจดวงนี้จึงไม่เคยตายตั้งแต่ไหนแต่ไรมา ออกจากภพนี้แล้วก็ไปสู่ภพนั้น ออกจากภพนั้นไปสู่ภพนี้ สูง ๆ ต่ำ ๆ ลุ่ม ๆ ดอน ๆ ตามอำนาจแห่งกรรมดีกรรมชั่วของตนที่ได้ทำไว้มากน้อย ถ้าผู้มีตั้งแต่บาปหยาบตั้งแต่ความชั่วช้าลามกทั้งหลายตายแล้วก็จม ๆ ไปจมอยู่ในนรก เรียกว่าไปเกิดในนรก ได้รับความทุกข์ ความทรมานแสนสาหัส โผล่ขึ้นมาแล้วก็มาเกิดอีก ก็ไม่รู้เสียว่าเคยตกนรก แล้วก็กล้าหาญทำความชั่วช้าลามกอีก ลงไปอีก จมกันอยู่อย่างนี้ตั้งกับตั้งกลับ ไม่มีวันโผล่ขึ้นมาเลย นี่เพราะคนประมาท

คนไม่ประมาทก็สร้างคุณงามความดีสำหรับใจของเรา เมื่อสร้างได้มากน้อยเพียงไร ใจนี้แหละพาเป็นสิ่งเล็ดลอดให้หลุดพ้นจากกองทุกข์ความทรมานทั้งหลาย ให้ได้ไปสู่สุคติโลกสวรรค์มีไว้สำหรับคนบุญ เช่น สวรรค์ ๖ ชั้น ตั้งแต่ชั้นจาตุมุขขึ้นไปถึงปรนิมมิตวสวัตดี นี่เป็น ๖ ชั้นสำหรับคนบุญ พรหม ๑๖ ชั้นก็สำหรับคนบุญ นิพพานสำหรับคนที่เลิศทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว พันเหตุสมมุติโดยประการทั้งปวงแล้ว เรียกว่าผู้นิพพาน ผู้มีบุญมาก ผู้ถึงเมืองพอ

นิพพานคือเมืองพอ นอกนั้นไม่พอ โลกอันนี้ไม่พอ เพราะกิเลสเข้าแทรกอยู่พอได้อย่างไร กิเลสไม่เคยพาทำอะไรให้พอ ได้เท่าไรยิ่งอยากได้ มีมากเท่าไรยิ่งอยากมีมาก กินไม่มีวันอิ่มพอก็คือกิเลสกินหัวใจคน ให้ออยากให้ติดให้ดิ้นรนกระวนกระวายอยู่อย่างนั้น มีเท่าไรก็ไม่พอ มีหมื่นไม่พออยากได้แสน มีแสนอยากได้ล้าน มีล้านอยากได้ล้าน ล้าน ได้จนลืมนับเป็นลืมนตาย วันหนึ่งลืมนระลึกถึงพุทโธ ธัมโม สังโฆ ลืมนระลึกถึงความตาย

ของตัวเอง มีแต่ความตื่นความตีต ครั้นเวลาหมดลมหายใจแล้วก็ตายเช่นเดียวกับโลก
ทั่ว ๆ ไป มีหน้าซ้ำความลึมเนื้อลึมตัว ความหลงไม่อิมพอนั้นยังพาให้เจ้าของลุ่มจมไป
มากต่อมาก นี่การวิ่งตามกิเลสเป็นอย่างนั้น กิเลสไม่เคยพาใครอิมพอ

คำว่าธรรมนั้นมีความอิมพอ สร้างได้มากได้มาก เช่น พระพุทธเจ้า พระอรหันต์
ท่าน ท่านเหล่านี้เป็นผู้ถึงเมืองพอแล้ว พอทุกสิ่งทุกอย่าง บุญก็พอ บาปก็พอ เหมือน
น้ำล้นแก้วนั่นเอง น้ำเต็มแก้วเป็นอย่างไร จะเอาน้ำที่ไหลมาเทใส่ให้มากกว่านั้นก็ไม่ได้
ล้นออกหมด ๆ เรียกว่าพอแล้ว จะเอาน้ำมหาสมุทรทะเลมาเทใส่ก็เต็มแล้วเหมือนกัน
หมด นี่แหละผู้อิมพอแล้ว ท่านเรียกว่า ปุญญาปาป ปหินบุคคล ผู้มีบุญและบาปอันละ
เสียได้แล้ว ถึงเมืองพอแล้วได้แก่พระนิพพาน

นั่นแหละใจที่บริสุทธิ์คือใจที่พอแล้วทุกอย่าง การสร้างคุณงามความดีถึงขั้น
เพียงพอได้ แต่การสร้างความชั่วช้าลามกตามอำนาจของกิเลสตัณหาไม่มีคำว่าพอ
สร้างไปเท่าไรก็ไม่พอ ถึงเราจะสร้างบ้านสร้างเรือนสร้างตึกรามบ้านช่อง หาดูหากิน
เสาะแสวงหารายได้มาจำนวนมากเท่าไรก็ไม่พอ เอาให้ล้นฟ้าล้นแผ่นดินก็ไม่พอสำหรับ
บุคคลคนเดียว เพราะอำนาจของกิเลสตัณหาเหมือนไฟได้เชื้อ เชื้อไฟใส่เข้าไปมาก
เท่าไร ไฟไม่เคยดับเพราะใส่เชื้อเข้าไปให้มัน มีแต่จะลุกลามขึ้นเปลวจรดเมฆโน้น

นี่อำนาจของกิเลสตัณหาเมื่อได้เชื้อ คือความหามาตามความอยากความ
ทะเยอทะยาน หามาได้มากเท่าไรไม่มีวันคำว่าพอ หามาได้มากเท่าไรยิ่งหิวยิ่งโหยมาก
คนที่หิวมากนั่นแหละคือคนที่หิวโหยมาก คนที่ทุกข์มากคือคนที่หิวมาก ได้เท่าไรไม่พอ
มันเพิ่มความอยากขึ้นเรื่อย ๆ ความมียาเข้าใจว่าเป็นเครื่องเสริมให้คนให้ได้รับ
ความสุข มันส่งเสริมคนให้ได้รับความทุกข์ต่างหาก มีมากเท่าไรยิ่งอยากมาก ยิ่งหิวมาก
ยิ่งทุกข์มาก จนไม่รู้จักเป็นจักตาย นี่คือคนประเภทที่วิ่งตามกิเลสเป็นอย่างนั้น

ถ้าผู้ที่วิ่งตามธรรมแล้วมีความพอ ทำงานทำการจะได้มากได้น้อยเท่าไร ไม่ลิม
คำว่ามณัสสติ ระลึกถึงความตายที่จะมีแก่ตัว และระลึกถึงสถานที่จะเป็นไปของตัวเอง
ว่าจะไปในสถานที่ใด ถ้าทำความชั่วก็ไปนรก ถ้าทำความดีก็ไปสวรรค์ เราจะเลือกพื้น
ทางอันใดทำ เพื่อไปนรกหรือไปสวรรค์ ตั้งปัญหาถามตัวเองเข้าไป ก็ได้เงื่อนตอบ
ออกมาว่า ต้องสร้างคุณความดีเท่านั้นที่จะเป็นสุขแก่บุคคล ให้ไปสวรรค์จนกระทั่งถึง
พรหมโลกนิพพานได้ แล้วก็ไปเมืองพอขึ้นมา

ถ้าสร้างตามกิเลสไม่มีคำว่าใครพอ มีมากเท่าไรยิ่งทุกข์มาก เราอย่าเข้าใจว่า
มหาเศรษฐีมีความสุขทุกข์น้อยมีความสุขมาก นั่นแหละมหันตทุกข์อยู่กับมหาเศรษฐี อยู่
กับผู้มียศใหญ่ ๆ นั่นแหละ ยศ ลิมเนื้อลิมตัว มหาเศรษฐีลิมเนื้อลิมตัว ไม่ระลึกถึงศีล
ถึงธรรม ถ้าเป็นผู้ระลึกถึงศีลถึงธรรมมหาเศรษฐีก็เป็นสุข คนทุกข์ตะเข้ใจก็เป็นสุข คน

มียศมากยศน้อย ฐานะสูงต่ำขนาดใด ถ้ามีธรรมแทรกอยู่แล้วเป็นสุขด้วยกันทั้งนั้น ถ้าไม่มีธรรมแล้วหาวันยังค่ำตายทิ้งเปล่า ๆ เราจะไปเอาความสุขกับเงินกับทองกับข้าวกับของ กับยศศักดิ์บริษัทบริวารนี้ตายทิ้งเปล่า ๆ ไม่ได้แหละ ต้องหาจากความดี ความดีอยู่ที่ใจ ใจสะอาดแสวงหาความดีย่อมได้ความดีมาครอง เมื่อได้ความดีมาครองแล้วย่อมมีความสุขความเย็นใจสบายใจ ไปภพใดชาติใดคนมีบุญย่อมไปสู่สถานที่ดีคติที่เหมาะสมทั้งนั้นแหละ

ด้วยเหตุนี้จึงพากันระลึกว่าความสุขไม่อยู่สถานที่ใด ไม่อยู่กับเงินกับทองกับข้าวกับของ สิ่งเหล่านั้นเพียงอาศัยเขาชั่วคราวเวลาที่มีลมหายใจอยู่เท่านั้น พอสิ้นลมหายใจแล้วสิ่งเหล่านั้นกับเราก็หมดความหมายพร้อม ๆ กันไปทีเดียว ไม่มีอะไรมีความหมาย สิ่งที่มีความหมายอยู่เต็มหัวใจก็คือบุญกับบาป บาปถ้าเราสร้างไว้มากมันก็สร้างความหมายเหตุการณ์ต่าง ๆ ขึ้นภายในหัวใจของเรา เป็นนรกจกเปรตตกนรกหมกไหม้ไปได้ โดยไม่ต้องไปถามก็ได้ันรก ว่าอยู่ที่ไหน บาปพาไปเอง ผู้ที่สร้างคุณงามความดีก็เหมือนกัน ไม่ต้องถามหาสวรรค์พรหมโลกนิพพานอยู่ที่ไหน บุญพาไปเอง

นี่แหละความสุขจึงอยู่ที่ใจ อย่าลืมเนื้อลืมตัว เราเกิดมาที่แรกไม่ได้มีอะไรติดเนื้อติดตัวเราแหละ เกิดมาใครก็เห็นทุกคน ตกคลอตออกจากท้องแม่มีอะไรติดตัวมาบ้าง มีแต่ตัวล่อนจ้อนเท่านั้นเอง ไม่มีอะไรติดเนื้อติดตัว พอเกิดขึ้นมาแล้วก็ประดับตกแต่งกันเรื่องนั้นเรื่องนี้ หามาเรื่องนั้นหามาเรื่องนี้ หามา สุดท้ายกลายเป็นความโลภ อันนั้นก็อยากได้ อันนี้ก็อยากได้ อันใดก็ไม่พอ ๆ ความไม่พอเลยพาคนตายอย่างแห้งแล้งหาความชุ่มเย็นไม่ได้ คนที่ไม่ลืมเนื้อลืมตัว เอ้า เกิดขึ้นมาเรามีแต่เนื้อแต่ตัวของเรา เวลาตายแล้วเราจะเอาอะไรติดเนื้อติดตัวไป ไม่เห็นมีอะไรนอกจากบุญกับบาป ก็พยายามคัดเลือกตัวเองสร้างแต่สิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ไม่ดีก็ปิดออก ๆ เพราะเป็นภัยแก่ตัวเอง เวลาตายไปแล้วความสุขความเจริญก็อยู่กับหัวใจของคนนั้นแหละ ไม่ได้อยู่กับเงินกับทองกับข้าวกับของละ ไม่อยู่ที่ไหน อยู่กับหัวใจ เพราะใจเป็นผู้สร้าง

เช่นพี่น้องทั้งหลายมาทำบุญให้ทานวันนี้ก็เอาใจมา ใจพามา ใจพาบริจาคทานมากน้อย ใจพาสรางกุศลมากน้อย ผลที่เกิดขึ้นจากการสร้างกุศลนี้ก็ไหลเข้าสู่ใจ ไหลเข้าสู่ใจมากน้อยตามกำลังความสามารถของเรา ที่สร้างบุญสร้างกุศลได้มากน้อยก็เป็นของเราทั้งนั้น นี่แหละบุญเกิดที่ตรงนี้ไม่ได้เกิดที่ไหน

โลกอันนี้มันเป็นอยู่อย่างนี้มากก็กัปก็กลับแล้ว ใครมาก็มาครองหวังจะเป็นมหาเศรษฐี ๆ เติลิดเปิดเปิงเลยบ้านเลยเมืองเลยโลกเลยสงสารเขาไป ถ้าตายแล้วก็เท่ากับโลกทั้งหลายทั่ว ๆ ไปนั่นแหละ ไม่เห็นใครตีวิเศษวิโสต่างกันอย่างไร สุดท้ายเจ้าของก็ไปจมเพราะความประมาทของตัวเอง ถ้าผู้ไม่ประมาทแล้วก็สร้างความดี

การเสาะแสวงหาเงินทองข้าวของทรัพย์สินสมบัติต่าง ๆ เราแสวงเพื่อร่างกายก็แสวง ท่านไม่ให้ประมาท เพราะร่างกายนี้เป็นความจำเป็นที่จะต้องการเครื่องเยียวการรักษา การอยู่การกินการหลับการนอนการขับถ่าย เป็นความจำเป็นที่เราจะต้องเกี่ยวข้องกับร่างกาย เราก้หามาเยียวรักษาเขาพอประมาณ ส่วนสมบัติอันดีงามสำคัญ ๆ ที่จะเป็นสมบัติของใจ เราก้เสาะแสวงหาคือบุญคือกุศล เราไม่ประมาททั้งสองอย่างนี้ เรียกว่าผู้พร้อมแล้ว ถ้าผู้ประมาทในทางใดก็ไม่ได้ อย่าประมาททั้งสองทาง ร่างกายก็ได้อาศัยเขาเราก้เยียวรักษาไป มีอะไรถึงเวลาหิวมันก็ต้องการ มันก็อยาก ก็ต้องหามาเยียวรักษากัน เราก้ต้องวิ่งเต้นชวนชวย อันนี้ก็ไม่ให้ประมาท

อาหารภายในใจ ร่างกายได้รับประทานอิมหน้าสำราญ แต่อาหารของใจไม่มีจิตใจก็แห้งผากจากคุณงามความดี คนนั้นก็เป้นทุกข์ หาผลหาประโยชน์ไม่ได้เลย ไปที่ไหนก็พึ่งพาใครไม่ได้ ท่านว่าบาปใดกรรมเราเป็นอย่างนั้น ใครสร้างไว้มากน้อยสมบัติก็เป็นของคนนั้น ไปแบ่งสันปันส่วนจากใครก็ได้ เพราะไม่ใช่ของเราเอง เราจึงต้องรีบสร้างรีบชวนชวยเสียตั้งแต่บัดนี้ ทั้งที่มีชีวิตอยู่ ตายแล้วจะไม่เสียทำเสียที

ให้เชื่อเถิดเชื่อพระพุทธเจ้า ไม่เคยโกหกปกกลมแก่ผู้ใดแม้พระองค์เดียว สร้างพระบารมีมา ๑๖ อสงไขยบ้าง ๘ อสงไขยบ้าง ๔ อสงไขยบ้าง ล้วนแล้วตั้งแต่สร้างบารมีเพื่อเมตตาสัตว์โลกทั้งนั้น ไม่ได้เพื่อการหลอกลวงตมตุนสัตว์โลกเลย เราจึงควรเชื่อพระพุทธเจ้ามากยิ่งขึ้นกว่าเชื่อกิเลส คือ ความโลภ ความโกรธ ราคะตัณหา นี่เป็นเครื่องหลอกลวงสัตว์โลกทั้งหลายให้ลุ่มหลงจมตึง ๆ ก็คือธรรมชาติอันนี้ แต่สัตว์โลกทั้งหลายไม่มีความเข็ดหลาบอิมพอกกับสิ่งเหล่านี้ จึงต้องได้โดนอยู่เสมอ ๆ

ถ้าเรามีความเข็ดหลาบแล้วเราก้ละเว้นสิ่งเหล่านี้ สิ่งเหล่านี้ก็ไม่ติดตามเรา เราละเว้นได้มากน้อยก็เป็นผลดีของเรา ถ้าตื่นตื่นหรือหลงกลมายาของมันแล้วเราก้จะถูกตมตุนลุ่มจมไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ไม่มีวันหยุดวันถอย ก็ก้บ่ก้กัลป์ก้ไม่มีประมาณ มีแต่มีตกับแจ้งเท่านั้น ส่วนความทุกข์ความทรมานอยู่กับตัวของเรา ไม่ได้อยู่กับมีตกับแจ้ง มันอยู่กับตัวของเราเอง จงพากันระมัดระวังตัวของเรามากยิ่งขึ้นกว่าที่จะไปตื่นมีตตื่นแจ้ง ตื่นเดือนดาวตะวัน ตื่นโลกตื่นสงสารไม่ใช่ของดี

ให้ตื่นตัวเองนี้ เวลานั้นมันเฒ่าแก่ขนาดไหนแล้ว วันนี้อายุเท่านี้กับเท่านี้วันเท่านี้วัน วันพรุ่งนี้มีแต่จะเพิ่มวันเข้าไป เพิ่มชั่วโมงเข้าไป แล้วก็เพิ่มเดือนเพิ่มปีเข้าไป สุดท้ายก็เฒ่าแก่ชรา ตายลงไปแล้วไม่เกิดประโยชน์อะไร กุสลา ธมฺมา กี้ว่ากันไปอย่างนั้นละ ถ้าคนนั้นไม่มีบุญแล้วจะไปกุสลาเท่าไรพระลำบากราคาญเปล่า ๆ นั้นแหละ จงสร้างกุสลาคือคุณงามความดีใส่ตัวเองเสียตั้งแต่บัดนี้ที่ยังมีชีวิตอยู่ ดีกว่าที่จะให้คนอื่นสร้างส่งไปให้เป้นไหน ๆ

กุสลา ธมฺมา แปลว่า ธรรมยังบุคคลให้ฉลาด เราฉลาดเลือกเฟ้นเราเสียตั้งแต่บัดนี้ ตายไปแล้วเราจะสบายไม่ต้องนิมนต์พระมากุสลามาติกาก็ได้ ไม่เห็นอะไรตามหลักธรรมมีอย่างนั้นนี้ เราไม่ได้อุตริพูดนะ ที่เรียก กุสลา ธมฺมา ที่ท่านสวดมาติกา บังสุกุลทุกวันนี้ไม่ใช่มีมาดั้งเดิม เป็นของมีมาใหม่ ๆ นี่ต่างหาก ท่านนิมนต์พระไปเยี่ยมป่าช้า ไปพิจารณาซากอสุภในป่าช้า ก็ไปพิจารณาให้ได้คติตัวอย่างว่าเขาก็ตายอย่างนี้ นี่เวลาตายแล้วเป็นอย่างนี้คนเรา นี่เป็นป่าช้าผีตาย ป่าช้าผีเป็นคือบ้านของคนป่าช้าผีตายคือป่าช้า เช่น เมรุ หรือเขาตั้งเป็นป่าช้าไว้สำหรับเผาคนฝังคน นั่นเป็นป่าช้าของผีตาย

ป่าช้าผีเป็นก็คือตามบ้านตามเรือนของเรานั้นแล เวลามีชีวิตอยู่ก็เป็นบ้านเป็นเรือน พอตายลงไปแล้วก็เปลี่ยนเป็นป่าช้าในบุคคลคนเดียวนั้นแหละ ท่านให้ไปพิจารณาบังสุกุลอย่างนี้ พิจารณาให้เป็นคติตัวอย่างอันดีงาม ต่อจากนั้นมาก็ตายแล้วก็ กุสลา ธมฺมา ฟังมีมานี้ละ ไม่ใช่ใครตายแล้วนิมนต์พระไปกุสลามาติกาให้ได้บุญได้กุศลไปสวรรค์นิพพาน ถ้าอย่างนั้นแล้วพระองค์จำเป็นอะไรจะต้องไปบวชให้เสียเวลา เวลา ตายแล้วบวชหลงตาไว้ในบ้านสักองค์หนึ่ง เช่นบ้านแพงเรานี้ก็บวชไว้เสียองค์หนึ่ง เวลาตายแล้วก็นิมนต์พระหลวงตาองค์นี้ไปกุสลามาติกา ไปสวรรค์ทั้งหมด หมดทั้งบ้านแพงนี้ละ ว่านั้นก็ต้อไปกันหมด ไม่ต้องสร้างบุญสร้างกุศลให้ลำบากลำบากอะไร

แต่มันเป็นอย่างนั้นไม่ได้ ท่านจึงสอนให้สร้างความดีเสียตั้งแต่ยังมีชีวิตอยู่ ธรรมของพระพุทธเจ้าก็สอนคนเป็น ไม่ได้สอนคนตายแล้วนี่นะ ท่านสอนคนเป็นต่างหาก ตายแล้วหมดความหมาย อันนี้ก็ตายแล้วหมดความหมายด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นจงสร้างความหมาย คือคุณงามความดีไว้สำหรับตนเสียตั้งแต่บัดนี้จะได้เสียทำเสียที

ตายลุ่มตายจมมีดีที่ไหน ตายแล้วไปแบกกองทุกข์มีดีที่ไหน เราเป็นคนไปแบกเอง แต่เราก็กล้าหาญชาญชัยต่อความชั่วช้าลามก ไม่เชื่อพระพุทธเจ้า ทำความชั่วช้าลามกแข่งขันประชันกับพระพุทธเจ้า ครั้นเวลาตายแล้วไปจมนรกก็คือเรา พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้ไปตกนรก ท่านจึงสอนให้พวกเราได้รับรู้เรื่องราวเสียตั้งแต่บัดนี้ ดังที่ท่านว่า กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา อพฺยาจตา ธมฺมา เป็นต้น ท่านพูดถึงเรื่องจิตล้วน ๆ นี้เป็นนามธรรม จึงเรียกว่าสวดอภิธรรม ยกเรื่องตัวอย่างมาตั้งแต่พระพุทธเจ้าท่านไปสอนพระมารดาท่านด้วยอภิธรรมทั้งเจ็ดนี้ เราก็เลยยึดอันนั้นมาสวด กุสลา ธมฺมา มาติกาที่นี่ต่างหากนี่นะ ไม่ใช่เป็นคติตัวอย่างอันเป็นหลักเป็นเกณฑ์จริง ๆ ที่จะละบาปทำบุญได้ด้วยการได้ยินได้ฟังเสียงกุสลาณีโดยถ่ายเดียว

อย่างอื่นสำคัญมาก สอนคนให้รู้ตัวชั่วรู้บุญรู้บาปรู้หนักรู้เบา นี่เป็นของสำคัญ ท่านจึงสอน พระพุทธเจ้าอยู่ที่ไหนสอนโลกทั้งนั้นแหละ ท่านไม่ได้ยกอภิธรรม ๗ คัมภีร์มาสอนทั่ว ๆ ไปแหละ ท่านจะสอนในบุคคลที่ควรแก่อภิธรรม ๗ คัมภีร์ สอนบุคคลที่ไม่ควรแก่อภิธรรม ๗ คัมภีร์ก็สอนไปแบบหนึ่ง คนที่ควรแก่อภิธรรม ๗ คัมภีร์ ท่านก็สอนแบบหนึ่ง ท่านสอนแยกสอนแยะไปหมด ท่านไม่ได้สอนแบบเดียวกัน

อย่างเราสอนนักเรียน นักเรียน ก.ไก่ ก.กา จะเอามัธยมมาสอนได้ยังไง นักเรียนประถมเอามัธยมมาสอนได้ยังไง นักเรียนมัธยมมาสอน ก.ไก่ ก.กา กันมันก็ไม่ได้ นักเรียนชั้นดอกเตอร์เราจะเอา ก.ไก่ ก.กา ไปสอนก็ไม่ถูก ต้องสอนให้ถูกกับฐานะกับความจำเป็นของคนที่มาศึกษาจากเรา นี่พระพุทธเจ้าก็เหมือนกัน สัตว์โลกนี้มีหลายประเภท ควรจะสั่งสอนสัตว์โลกด้วยธรรมประเภทใดพระองค์ก็ทรงสั่งสอน ควรแก่กุสลามาทิกาก็สอนกุสลามาทิกา เพราะจิตเป็นธรรมล้วน ๆ ที่เป็นส่วนละเอียดแล้ว ท่านก็สอนอย่างนั้น

ถ้าเป็นธรรมดาอยู่อย่างพวกเราไม่รู้กุสลามาทิกาเป็นยังไงนี้ จะไปสอนธรรมกุสลามาทิกาอย่างนั้นก็เป็นโมฆะเปล่าประโยชน์ ไม่ค่อยเกิดประโยชน์อะไร ดีไม่ดีไปเล่นการพนันขันต่อกันอยู่ที่กุสลามาทิกาในป่าซำมีเยอะนะ เวลาคนตายแล้วพวกนักพนันขันต่อกันนี้ไปเล่นการพนันกันอยู่ที่ป่าซำมีเยอะ ทางภาคอีสานเขาเรียกเล่นโบกเล่นเบี้ย คือการพนันนั่นแหละมีเยอะ มันไม่ได้สนใจกับ กุสลา ธมฺมา ว่าท่านสอนว่ายังไง สนใจแต่การพนันขันต่อเท่านั้นแหละ นั่นมันควรแล้วหรือ กุสลา ธมฺมา จะไปควรแก่ทุกคนเวลาตายแล้วจะเกิดประโยชน์ มันไม่ได้เกิดประโยชน์ ถ้าไม่ทำประโยชน์ให้รู้ให้เห็นเสียตั้งแต่บัดนี้

อย่างที่พวกเราทั้งหลายทำอยู่เวลานี้ นี่ละท่านเรียกว่าสร้างกุสลา กุสลา แปลว่าความฉลาด คนฉลาดโดยธรรมแล้วย่อมได้บุญได้กุศล บุญกุศล ๆ นี้เป็นตัวเหตุให้บุคคลสร้างชาติขึ้นมา บุญนั้นคือความสุขซึ่งก็เกิดขึ้นจากความดี เรื่องก็เป็นอย่างนั้น เพราะฉะนั้นเราจึงสร้าง กุสลา ธมฺมา ให้เต็มหัวใจเราเสียตั้งแต่บัดนี้ เวลาตายแล้วพระจะมากุสลามาทิกาหรือไม่มาก็ไม่เห็นจำเป็นอะไร จะพูดหรือจะเอาหลวงตาบัวออกยันเลยก็ได้ ไม่ต้องพูดไปที่ไหนละ

เราไม่รอดเราเอาหลักความจริงออกมาพูด อย่างหลวงตาบัวตายนี้ไม่จำเป็นจะต้องนิมนต์พระที่ไหน ไปกวานท่านมากุสลา ธมฺมา มาติกาละ ตั้งแต่บวชมาสร้างชาติมาตั้งแต่โน้นแล้วจนกระทั่งบัดนี้มีก็ปีก็เดือน แล้วตั้งแต่เรียนหนังสืออยู่ก็เป็นเวลา ๗ ปี ออกจากเรียนหนังสือแล้วเข้าป่าขึ้นเวทียัดกับกิเลส ตัวทำคนให้โง่เขลาบาปปัญหาคือกิเลส พัดกันกับกิเลสให้มันม้วนสี่ลงไปแล้ว ตายแล้วไม่ต้องนิมนต์พระมา

กุสลา ธมฺมา มาติกาอะไรละ ไปเอง นิพพานไม่ต้องถาม รู้เองไปเอง ขาดสะบั้นลงไป
หมดกิเลสไม่มีเหลือแล้วไปนิพพานเอง ถ้ากิเลสยังเต็มอยู่ในหัวใจทำยังไงให้ไป
นิพพานก็ไปไม่ได้ คนโง่แสนโง่จะทำยังไงให้ฉลาดก็เป็นอฐานะ เวลานั้นยังฉลาดไม่ได้
ก็ต้องสอนไปตามขั้นตามภูมิให้เข้าใจ

นี่สอนให้พี่น้องทั้งหลายได้ทราบ ให้ได้อาจกล่าวหาญในการตายการเป็นของ
ตัวเอง ถ้าปฏิบัติจริง ๆ ตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้าแล้วเป็นอย่างที่ว่านี่จริง ๆ อาจ
หาญชาญชัย ไปเมื่อไรก็ไป พร้อมแล้ว หรือว่าพร้อมแล้วยังไม่เต็มสมบูรณ์ ว่าพอแล้ว
ว่างั้นเลย พอทุกสิ่งทุกอย่างแล้วในสามแดนโลกธาตุ เกิดก็เคยเกิดพอแล้ว ตายก็เคย
ตายพอแล้ว เกิดตายกองกันก็เคยเกิดตายกองกัน ทุกข์ตายกองกันก็เคยทุกข์ตายกอง
กันมาพอแล้ว บัดนี้จะไม่เกิดตายกองกัน จะไม่ทุกข์ตายกองกันอีก พระไม่จำเป็นต้อง
มา กุสลา ธมฺมา จะไปเองด้วยความพอแล้วนี้เท่านั้น นั่นธรรมะเป็นอย่างนั้น เป็น
เครื่องทำลายความจริงให้โลกทั้งหลายได้เห็นอยู่ อวดหน้าอวดตาก็เลสที่หลอกลวงต้ม
ตุ๋นโลก ธรรมนี้มีได้หลอกลวงต้มตุ๋นโลกเลย สอนอย่างไรเป็นอย่างนั้น ขอให้รู้จริงเห็น
จริงเถอะนำ

นี่พูดจริง ๆ พูดให้บรรดาพี่น้องทั้งหลายได้ทราบ ซึ่งมาถือว่าหลงตาบวเป็น
อาจารย์ของเรามาเป็นเวลานาน โน่นคิดดูซิตั้งแต่กรุงเทพฯยังอุตสาหมา ได้ทราบว่า
อาจารย์ของตนสร้างบุญสร้างกุศลจะมากทอดกฐินนี้ยังอุตสาหมา วันนี้จึงต้อนรับพี่น้อง
ทั้งหลายไว้ให้สมเหตุสมผล ว่าหลงตาบวนี้ตายไม่ต้องนิมนต์พระมา กุสลา ธมฺมา จะ
ไปด้วยความพอของตัวเองเท่านั้น ยังมีชีวิตอยู่นี้ก็พอ ให้เห็นประจักษ์อยู่ในใจ ตายแล้ว
จะหลงไปไหน ถ้าอย่างนั้นศาสดาเอกของโลกสอนโลกได้ยังไง เมื่อพระองค์ไม่พอเต็ม
พระทัยแล้ว ประกาศพระองค์ว่าเป็นศาสดาสอนโลกได้ยังไง พระอรหันต์เมื่อท่านไม่
พอแล้วจะเรียกว่าพระชีณาสพอแล้วได้ยังไง ให้เห็นอย่างนั้นซิ

สนฺทฺธิภูริโก ปฏิบัติแล้วธรรมะอันนี้จะกังวลขึ้นที่หัวใจ สาธุพูดแล้วพระพุทธเจ้า
ประทับอยู่ข้างหน้าก็ไม่ทูลถามพระองค์ ถามท่านหาอะไรของอันเดียวกัน อย่างเดียวกัน
บริสุทธิอย่างเดียวกัน วิมุตติพระนิพพานเห็นประจักษ์อยู่ในหัวใจอย่างเดียวกันแล้ว
ถามกันหาอะไร เหมือนกันกับเรารับประทาน จะรับประทานมีจำนวนมากน้อยเพียงไร
จะเผ็ดก็รู้ เค็มก็รู้ อยู่ในชีวหาประสาทของด้วยกันทุกคน อิ่มมากอื่มน้อยก็รู้ อิ่มเต็มที่
แล้วถามกันหาอะไร ต่างคนก็ต่างพอ ต่างคนต่างไม่ถามกันแหละ นี่ฉันนั้นเหมือนกัน
เมื่อเข้าถึงขั้นพอแล้วเป็นอย่างนั้น นี่แหละธรรมะพระพุทธเจ้าประกาศทำลายความจริง
ให้โลกทั้งหลายได้เห็นอยู่

แต่โลกไม่ยอมฟังไม่ยอมสนใจ วิ่งตามแต่กิเลสเป็นบ้ากันไปทั่วโลกทั่วดินแดน พุดแล้วสลดสังเวชนะ ธรรมของจริงไม่สนใจ ถ้าเป็นของปลอมแล้ว โอ๊ย เอาจริงเอาจัง มากนะ ถ้าเรื่องของกิเลสเครื่องโกหกปกคลุมแล้วจริงจังมาก ถ้าเรื่องของอรรถของธรรม แล้วทำไปเหาะ ๆ แหะ ๆ ไปอย่างนั้นแหละ ทำบุญให้ทานก็กลัวแต่จะหมดจะสิ้น กลัวแต่จะเปลือง กลัวจะไม่ได้กิน กลัวจะไม่มั่งไม่มี เวลาตายแล้วมีแต่กระดูก เอาอะไร ไปได้เห็นไหม ก็อย่างนั้นซิ

ถามเจ้าของนั้นแหละอย่าไปถามคนอื่นมันกระทบกระเทือนกัน ให้ตั้งปัญหาถามเจ้าของ ถ้าเจ้าของอยากเป็นคนดีเพื่อสลัดปิดทิ้งสิ่งที่ไม่เป็นสาระทั้งหลายเพื่อสาระแก่ตัวเอง ด้วยการสร้างคุณงามความดี ให้ตั้งปัญหาถามตนอย่างนั้นแล้วจะได้ข้อคิดขึ้นมา ได้ข้ออรรถข้อธรรมขึ้นมา คนเราจะไม่ประมาทจนกระทั่งวันตาย ถ้ามีข้อคิดมีปัญหาคำถามถามเจ้าของอยู่เสมอ นี่ไม่ถามนะซิ ให้แต่กิเลสจุกจุก ๆ มีแต่พวกจุกจุกขาดทั้งนั้น

ให้พากันจำเอา ธรรมะพระพุทธเจ้าประกาศทำทนาย ศาสนาพุทธของเราคือ ตลาดแห่งมรรคผลนิพพานสด ๆ ร้อน ๆ อยู่ที่นี่แหละ แข่งกันกับกิเลสอยู่ที่นี่แหละ เอ้า ใครจะเอาก็เอา ผู้ได้ชมมรรคผลนิพพานนั้นแหละคือสินค้า สินค้าอันล้ำเลิศประเสริฐสุดอยู่ในตลาดแห่งมรรคผลนิพพานคือศาสนาของพระพุทธเจ้า อยู่ในวงปฏิบัติของผู้ดำเนินตามหลักธรรมของพระพุทธเจ้า จะได้ธรรมเหล่านี้มาครองหัวใจ ผู้ไม่ได้ปฏิบัติไม่สนใจ ก็ได้ตั้งแต่ขี้หมูราขี้หมาแห่ง ความโลภ ความโกรธ ความหลง ราคะตัณหา ความดีความดี ตายแล้วก็พันกันไปลงนรกได้ประโยชน์อะไร

ให้พิจารณาถามตัวเองเข้าไปซิ วันหนึ่ง ๆ เกิดมานี้ก็วันก็ปีก็เดือนแล้ว ได้ถามปัญหาตัวเองบ้างหรือเปล่า หรือไปดูตั้งแต่คนอื่น คนนั้นดีอย่างนั้น คนนี้ไม่ดีอย่างนี้ ตี ฉินนินทาแต่คนอื่น เจ้าของจริง ๆ แล้วไม่ตำหนิเจ้าของ มีแต่ว่าดีหมด ๆ ถูกกิเลสต้มไปเรื่อย ๆ อย่างนี้ดีแล้วหรือมนุษย์เรา ทำตัวให้ดีซีให้เห็นประจักษ์นี้ สนฺทิฎฐิโก ประกาศข้างขึ้นในหัวใจแล้ว พระพุทธเจ้าปรินิพพานไปที่หมื่นก็แสนก็ล้าน ๆ พระองค์ไม่สงสัย สงสัยอะไรของอันเดียวกัน พระพุทธเจ้าที่นิพพานไปแล้วก็เป็นอย่างธรรมชาติที่เราครองอยู่เวลานี้ พระพุทธเจ้าองค์ใดก็เหมือนกันอย่างนี้ ๆ เป็นของอันเดียวกัน อย่างนี้ถามพระพุทธเจ้าทำไม แล้วสงสัยยังไฉนว่าพระพุทธเจ้ามีหรือไม่มี สงสัยหาอะไร องค์อริยสัจประกาศบ้าง ๆ อยู่หาความจริง คือพระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นจากอริยสัจทั้งสิ้น แลไม่ได้ขึ้นจากที่ไหน เมื่อได้รู้ในอริยสัจทั้งสิ้นก็รู้พระพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ไม่สงสัยเลย นั้นแหละจึงว่าธรรมะพระพุทธเจ้าเป็นสิ่งที่ทำทนาย

เอหิภัสลโก ร้องเรียกให้ผู้ปฏิบัติธรรมทั้งหลายเข้ามาดูหัวใจดูกายของตัวเอง มันเผาแก่ชราคร่ำคร่า วันไหนมันจะตาย เราจะสร้างความดีนอนใจอยู่ได้หรือ เราจะสร้างคุณงามความดีให้มากมุนสมบุรณ์ขึ้นมาเราจะไม่เป็นผู้เสียท่าเสียที เกิดขึ้นมาแล้วอย่าให้เสียชาติเป็นมนุษย์ มันลุ่มจม โอ๊ย ชาติทุนปนปีไม่ดีเลย ทำเสียตั้งแต่บัดนี้วันนี้เดี๋ยวนี้ ท่านสอนไว้ว่า อชฺเชว กิจจมาตปฺปิ โภ ชลฺญา มรณํ สุเว การทำความดีให้ทำเสียตั้งแต่บัดนี้วันนี้ อย่าไปคิดถึงอดีตอนาคต ว่าวันโน้นเราไม่ได้ทำ วันหน้าเราถึงจะทำอย่างนี้ไม่ได้ประโยชน์อะไร ตายแล้วทิ้งเปล่า ๆ มันไม่อยู่กับอดีตอนาคตความตาย อยู่กับลมหายใจ เมื่อสิ้นลมหายใจแล้วตายด้วยกันนั้นแหละ จะไปดูวันนี้นั้นพรุ่งนี้เมื่อไรไม่ดู ให้ดูเจ้าของเสียตั้งแต่บัดนี้ แล้วความดีของเราจะได้ค่อยพอกพูนขึ้นไป

คนมีความดีนี้อาจหาญนะ ความดีมีในใจ พอความจะเป็นจะตายเข้ามาจิตจะต้องวิ่งหาที่เกาะ ๆ ถ้าคนสร้างบาปวิ่งหาที่เกาะยิ่งร้อน ๆ ตายแล้วจมเลย คนที่สร้าง ความดีนี้เวลาจะเป็นจะตายเข้ามาจิตวิ่งหาที่เกาะ มีแต่คุณงามความดีได้สร้างไว้แล้ว เย็นใจ ๆ อาจหาญรื่นเริง เอ้า ไปเมื่อไรก็ไปพร้อมแล้ว ที่จะขึ้นสวรรค์ชั้นไหนก็พร้อมแล้วที่จะขึ้นชั้นนั้น ๆ จนกระทั่งถึงวันนิพพานพร้อมแล้ว เวลานี้จิตบริสุทธิ์เต็มที่แล้ว ถึงนิพพานแล้วในบัดนี้แล้วจะไปนิพพานที่ไหนอีก นั่นท่านไม่หลงนิพพาน เมื่อท่านรู้หัวใจที่เป็นธรรมทั้งแห่งภายในจิตใจแล้วท่านเป็นอย่างนี้

วันนี้ได้พูดธรรมะในฐานะเป็นกันเองกับพี่น้องทั้งหลาย นาน ๆ จะพูดที่หนึ่ง หลวงตาไม่ค่อยเทศน์นะ อยู่ในวัดก็ไม่เทศนาว่าการให้ใคร ๆ ฟัง แม้ที่สุดพระในวัดก็ไม่ได้อบรม แต่วันนี้ได้ตั้งใจเทศนาว่าการให้พี่น้องทั้งหลายฟัง ทั้งที่มาไกลและมาไกล ให้ได้มีกำลังใจที่จะสร้างคุณงามความดีต่อสู้กับมารสูม คือกองทุกข์ทั้งหลายในสากลโลกนี้ ด้วยอำนาจแห่งบุญแห่งกุศลเรา นี้ เราจะได้ไปสถานที่ดีเป็นสุดดีแก่พวกเราทั้งหลาย

การแสดงธรรมนี้ขอบุญญาอนุภาพแห่งองค์สมเด็จพระผู้มีพระภาคเจ้า พร้อมทั้งพระธรรมและพระสงฆ์ จงมาคุ้มครองท่านทั้งหลายให้มีความสุขกายสบายใจ และปรารถนาสิ่งใดที่อยู่ในฐานะแห่งธรรมแล้ว ขอจงสมหวังตามความมุ่งหมายโดยทั่วกัน เทอญ

พูดท้ายเทศน์

วันนี้หลวงตาเทศน์มากอยู่นะ ไม่เทศน์มาก็ปีแล้วนี้ หยุดมาหลายปีแล้วนะ ไม่เอาเทศน์อย่างนี้ไม่เอา เหนื่อย วันนี้โมโหใจมันขึ้นเลย คึกคักใส่ เสียงเปรี๊ยะปรั้ง ๆ ว่าอย่างไรละ เพราะไม่ใช่พระอิฐพระปูน มันโมโหเป็นนะคน

วันพรุ่งนี้เข้าพอนันเสร็จเรียบร้อยแล้วก็พิธีถวายกฐิน ส่วนที่จะถวายวัดโน้นก็ต้องเอาไปถวายวัดโน้นกระมัง เป็นธรรมดา วัดนี้ก็ถวายวัดนี้ เราแยกมาเป็น ๒ ภาค เพราะเป็นลูกศิษย์ด้วยกัน วัดนี้ก็ลูกศิษย์ วัดนั้นก็ลูกศิษย์ เรามาเป็นโต้โผเป็นหัวหน้าในการสร้างกุศลครั้งนี้ แล้วก็แยกออกเป็น ๒ ฝ่ายคือ ๒ แ่ง แ่งหนึ่งก็ไปวัดถ้ำยา แ่งหนึ่งก็วัดนี้ ทุกอย่างเราแยกแบ่งภาคไว้ ๒ ส่วน ๆ ให้พอเหมาะพอดี

วันนี้เราก็สละเวลามาค้างที่นี่ ถ้าธรรมดาแล้วเราไม่ค่อยมีเวลาว่างนะ นี่เราก็สละเวลามาค้างที่นี่คืนหนึ่ง ตื่นเช้าก็ทำถวายกฐิน เสร็จเรียบร้อยแล้วก็กลับไป ก็รับภาระทางโน้น ทางอื่น ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเรารออยู่แล้วในวันพรุ่งนี้ตอนบ่าย พวกแขกมีจำนวนมากนัดไว้เรียบร้อยแล้ว เสร็จนี้เราก็ไป ดีแล้ววันนี้ได้ฟังทั้งพระท่านสวดมนต์ด้วย ได้ฟังทั้งธรรมเทศนาว่าการทุกอย่างด้วย ได้ทำบุญให้ทานเต็มเม็ดเต็มหน่วยตามสติกำลังความสามารถของตนด้วย นับว่าได้บุญได้กุศลเป็นที่พอใจแล้ววันนี้

เทศน์เราจะได้ถึง ๓๐ นาทีได้มัง จะถึง ๓๐ นาทีไหม ดูจะถึง ๓๐ นาทีธรรมะที่เทศน์ เทศน์ไปมันก็เหนื่อย ตั้งแต่ยังหนุ่มน้อยนั้น โห เทศน์นี่ฟังไม่ทันนี่ จริง ๆ นะ เจ้าของเองฟังแทบเจ้าของ ฟังจนริวไปเลยเทียว เหมือนปีนกล ฟังจนจะฟังไม่ทันมันริวไปเลย จนตัวเองก็ได้ โอโฮ เทศน์ถึงขนาดนี้เชียวเธอ พอโรคหัวใจเกิดขึ้นเท่านั้นแหละก็เลยล้มไปเลย ตั้งแต่ ๐๖ โรคหัวใจเริ่มเป็นตั้งแต่ ๐๖ จนกระทั่ง ๕๑๒ -๑๓ ค่อยพูดได้บ้าง ระยะเวลาทั้งหมด รับแขกรับคนก็ไม่ได้ หนีไปหลบไปซ่อนอยู่ตามป่าตามในที่ไหน ๆ ไป รับแขกไม่ได้หอมไม่ได้รับแขก ยอมรับหอมแล้วเราก็ต้องปฏิบัติตามหอม เห็นว่ายานี้ถูกกับโรคของเรา

หลังจากนั้นมาก็เทศน์ได้บ้างเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็มาเริ่มได้อีกตอน ๕๒๐ เริ่มเทศน์ได้อีกพอสมควร แต่ให้เป็นเหมือนแต่ก่อนไม่ได้แล้ว เพราะเทศน์ ๆ ไปเสียงดังขึ้น อันนี้มันกระเทือนแล้ว ๆ กรรมวาสนามันขนาดนี้ก็เอาแค่นี้แหละ ถ้ามันสะดวกสบายราบรื่นไปตั้งแต่เริ่มต้นนั้น จนกระทั่งเฒ่าแก่ปานนี้ โธ ฟาดินถล่มเป็นไร เราอยากคุยเสียหน่อยเพราะไม่ได้คุยเสียนาน วันนี้มีลูกศิษย์ลูกหามากคุยให้ฟังบ้างซิ เพราะผู้อยากฟังคำคุยมีอยู่เยอะนี่ คุยเสียบ้างซิ

เท่านั้นแหละ หลวงตาจะไปละ